

ΟΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΩΣ ΧΩΡΟΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

**ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ**

Μάγδα Τρανταλλίδη

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης
Ενηλίκων-ΥΠΕΠΘ

magda@gsae.edu.gr

Περιεχόμενο της ανακοίνωσης

1. Σκοπός και επί μέρους στόχοι
2. Σύγχρονες προκλήσεις και οι απαντήσεις
3. Η Ευρωπαϊκή στρατηγική για τη δια βίου μάθηση
4. Διαδικασία μετασχηματισμού των βιβλιοθηκών
5. Θέματα για επίλυση
6. Επόμενα βήματα
7. Συμπεράσματα

1. Σκοπός

- παρουσίαση του πλαισίου Ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη δια βίου μάθηση
- ανάπτυξη της σχέσης βιβλιοθηκών και εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να πραγματοποιηθεί η δια βίου μάθηση για όλους

Στόχοι

- Να αναγνωρισθεί η σπουδαιότητα των βιβλιοθηκών για την υλοποίηση συνεκτικών και ολοκληρωμένων πολιτικών δια βίου μάθησης
- Να συμβάλλει στην αναθεώρηση παραδοσιακών δομών, προσεγγίσεων και διαδικασιών
- Να συζητήσει τις νέες λειτουργίες των βιβλιοθηκών στις νέες συνθήκες
- Να αναδείξει τις νέες ανάγκες του κοινού
- Να συζητήσει τρόπους διευκόλυνσης της πρόσβασης
- Να αναδείξει καινοτόμες πρακτικές για την αύξηση και τη διεύρυνση των χρηστών
- Να συμβάλλει στην συνειδητοποίηση της ανάγκης συνεχούς επιμόρφωσης του προσωπικού των βιβλιοθηκών

2. Σύγχρονες προκλήσεις

- οι ελλείψεις σε νέες δεξιότητες και ειδικότητες
- το ψηφιακό χάσμα
- η ανεργία
- η κινητικότητα εργαζομένων για εξεύρεση απασχόλησης
- οι πολυπολιτισμικές κοινωνίες
- τα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού
- οι αλλαγές στην επαγγελματική, οικογενειακή και κοινωνική ζωή
- οι τάσεις εμπορευματοποίησης των υπηρεσιών
- οι αλλαγές στη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου

Οι απαντήσεις

- Κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη
 - Προσαρμογή στις οικονομικές και τεχνολογικές αλλαγές
 - Ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας
 - Επαγγελματική εξέλιξη
 - Εξοικείωση με άλλους πολιτισμούς και γλώσσες
 - Ενεργός συμμετοχή στην κοινωνική και πολιτική ζωή
 - Προσωπική ανάπτυξη και ευ ζην
- ➔ Η δια βίου μάθηση αποτελεί εργαλείο διαχείρισης των αλλαγών στην προσωπική, επαγγελματική και κοινωνική ζωή όλων

3. Το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής στρατηγικής

- Η δια βίου μάθηση θεωρείται μέσο στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της παραγωγικότητας και τη διατήρηση της συνοχής των κοινωνιών της Ένωσης
- Το να μαθαίνει κανείς συνεχώς δεν αποτελεί επιλογή, αλλά όρο επιβίωσης σε έναν πολύπλοκο κόσμο που συνεχώς αλλάζει

Δύο πολιτικά κείμενα:

- Υπόμνημα για τη δια βίου μάθηση (2000)
- Ανακοίνωση της Επιτροπής για την πραγμάτωση μιας Ευρωπαϊκής περιοχής δια βίου μάθησης (2001)

Ζητήματα ορολογίας

Δια βίου μάθηση (Lifelong learning)

Είναι κάθε μαθησιακή δραστηριότητα του ατόμου καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του, με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων, για την ολόπλευρη ανάπτυξη του: προσωπική, κοινωνική, πολιτιστική, πολιτική και οικονομική.

είναι **η διάσταση της μάθησης στο χρόνο**, από τη γέννηση μέχρι το θάνατο.

Μάθηση σε όλο το φάσμα της ζωής (Lifewide learning)

Είναι κάθε μαθησιακή δραστηριότητα που έχει τυπική, μη τυπική ή άτυπη μορφή

- **Τυπική μάθηση** στο πλαίσιο των τριών βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος
- **Μη-τυπική μάθηση** είναι κάθε μορφής οργανωμένη επιμόρφωση για επαγγελματικούς ή προσωπικούς λόγους
- **Άτυπη μάθηση** είναι αυτή που γίνεται με φυσικό και όχι οργανωμένο τρόπο στην καθημερινή μας ζωή μέσα από το επαγγελματικό, οικογενειακό, κοινωνικό μας περιβάλλον ή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

είναι το **εύρος του φάσματος της μάθησης**

Εκπαίδευση ενηλίκων

- Είναι η οργανωμένη εκπαίδευση για το κομμάτι του πληθυσμού που η κοινωνία θεωρεί ενήλικο, γιατί έχει αναλάβει οικονομικές και κοινωνικές υποχρεώσεις.
- Διακρίνεται σε γενική εκπαίδευση ή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ή κοινωνικο-πολιτιστική επιμόρφωση, ανάλογα με τον μαθησιακό σκοπό και στόχους.
- Έχει τυπική μορφή, αλλά κυρίως μη-τυπική μορφή, και προσφέρεται από πλειάδα φορέων, π.χ επιχειρήσεις, κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης, κέντρα ελευθέρων σπουδών, σωματεία, πνευματικά κέντρα.

Κοινωνία της γνώσης

Είναι η οργανωμένη κοινωνία της οποίας οι διαδικασίες και οι πρακτικές βασίζονται στην παραγωγή, τη διάδοση και τη χρήση της γνώσης και διευκολύνουν την πρόσβαση όλων των πολιτών σε αυτή.

Οι κατευθυντήριες γραμμές

- Απόκτηση νέων βασικών δεξιοτήτων από όλους
- Επένδυση χρόνου και χρημάτων στη μάθηση
- Υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων στη διδασκαλία και τον τρόπο που μαθαίνουμε
- Αναγνώριση και αποτίμηση της μη-τυπικής και άτυπης μάθησης
- Πληροφόρηση-προσανατολισμός και παροχή συμβουλών για όλους
- Πρόσβαση σε ευκαιρίες μάθησης κοντά στο σπίτι ή στη δουλειά
- Ενθάρρυνση για τη δημιουργία κουλτούρας μάθησης

Οι βασικές δεξιότητες στην εποχή της γνώσης

- χρήση νέων τεχνολογιών
- ξένες γλώσσες
- τεχνολογική κουλτούρα
- επιχειρηματικότητα
- κοινωνικές δεξιότητες
- μάθηση του πως να μαθαίνουμε

Η πραγμάτωση της δια βίου μάθησης για όλους

- τα παραδοσιακά εκπαιδευτικά συστήματα δεν κατέχουν πια την κεντρική και μονοπωλιακή θέση
- μια πλειάδα οργανισμών, όχι απαραίτητα εκπαιδευτικών, προσφέρουν γνώση σε ένα ετερόκλητο κοινό ενηλίκων με διαφοροποιημένες ανάγκες και διαφορετικές εκπαιδευτικές διαδρομές
- οι πολιτιστικοί οργανισμοί, όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, γκαλερί τέχνης, αρχεία, κέντρα πληροφόρησης, πνευματικά κέντρα, θέατρα και ταινιοθήκες, προσφέρουν δυνατότητες για οργανωμένη μάθηση

Γιατί οι πολιτιστικοί οργανισμοί;

- Οι ενήλικες στους χώρους αυτούς αισθάνονται ευχάριστα και φιλικά. Η αίσθηση άνεσης και χαλαρότητας βοηθά στη δημιουργία κλίματος μάθησης
- Οι χώροι αυτοί δεν θυμίζουν στους ενήλικες τις εμπειρίες τους από τα σχολικά χρόνια
- Οι οργανισμοί αυτοί συνήθως διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα για να υποστηρίξουν με εικόνα, ήχο, χρώμα και κίνηση την εκπαιδευτική διαδικασία. Η εμπλοκή των αισθήσεων στη μάθηση υποβοηθά τη μνήμη των ενηλίκων.

Γιατί οι βιβλιοθήκες;

- είναι οι πιο δημοφιλείς χώροι για μάθηση σε σύγκριση με άλλους δημόσιους πολιτιστικούς οργανισμούς
- χρησιμοποιούνται από ένα πιο διαφοροποιημένο κοινό από άποψη κοινωνικών τάξεων, εθνικότητας και ηλικιών
- είναι οργανισμοί τοπικού χαρακτήρα και υψηλού κύρους
- φυλάσσουν τεράστιο όγκο υλικού για μάθηση
- διαθέτουν ειδικευμένο και αφοσιωμένο προσωπικό
- διαθέτουν ουδέτερους και φιλόξενους χώρους υποδοχής

4. Διαδικασία μετασχηματισμού των βιβλιοθηκών

Τρία μοντέλα βιβλιοθηκών

- Το παραδοσιακό / βιομηχανική εποχή
- Το μεταβατικό / σύγχρονη εποχή
- Το μελλοντικό / εποχή της γνώσης

Το παραδοσιακό / βιομηχανική εποχή

- πολιτικές που βασίζονται στην προσφορά
- παθητική πρόσβαση σε υλικά και μέσα
- εξυπηρέτηση των παραδοσιακών χρηστών

Το μεταβατικό / σύγχρονη εποχή

- εξισορρόπηση των πολιτικών προσφοράς και ζήτησης
- πρωτοβουλίες για προσωποποιημένες υπηρεσίες
- καινοτόμες δράσεις σε τοπικό επίπεδο
- περιορισμένης έκτασης συνεργασίες

Το μελλοντικό / εποχή της γνώσης

- μηχανισμός διαχείρισης των παγκόσμιων αλλαγών
- πολιτικές που καθορίζονται από τη ζήτηση
- αλλαγή στα συστήματα διανομής και διαχείρισης
- μακροπρόθεσμες πολιτικές για την έκφραση και τόνωση της ζήτησης από νέους χρήστες
- ενθάρρυνση της αλλαγής συμπεριφοράς του χρήστη: από παθητικός καταναλωτής πληροφορίας σε ενεργό υποκείμενο μάθησης

Οι νέες λειτουργίες των βιβλιοθηκών I

- συμβάλλουν στην κατανόηση των κοινωνικών αλλαγών
- δίνουν όλες τις πιθανές απαντήσεις στις νέες συνθήκες
- διαχειρίζονται οι ίδιες τη δική τους αλλαγή
- συμβάλλουν στην ανάπτυξη της περιοχής τους
- συμβάλλουν στην απόκτηση των νέων βασικών δεξιοτήτων από όλους

Οι νέες λειτουργίες των βιβλιοθηκών II

- συμβάλλουν στη βελτίωση των αποτελεσμάτων της γενικής εκπαίδευσης
- συμβάλλουν στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής επιτυχίας
- συμβάλλουν στην ανάπτυξη της αλληλοκατανόησης και της αυτονομίας
- συμβάλλουν στο σεβασμό της πολιτισμικής ετερότητας
- συμβάλλουν στην εμπάθυνση και τη διεύρυνση της δημοκρατίας

Νέες ανάγκες

- αντιμετώπιση των προβλημάτων με τη μητρική γλώσσα
- απόκτηση των νέων βασικών δεξιοτήτων από όλους
- ψηφιακός αλφαριθμητισμός και χρήση του διαδικτύου
- διάδοση της ανάγνωσης βιβλίων
- ανάπτυξη της δημιουργικής γραφής
- διάδοση γλωσσών και πολιτισμών
- κοινωνική ένταξη αλλοδαπών και μεταναστών
- ενσωμάτωση ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων

Νέο κοινό

- πολίτες «πτωχοί» σε πληροφορίες
- ενήλικες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης
- νέοι που διέκοψαν την εκπαίδευσή τους
- αναλφάβητοι
- άνεργοι
- μετανάστες
- εθνικές μειονότητες
- μονογονεϊκές οικογένειες
- άτομα τρίτης ηλικίας
- περιθωριοποιημένα άτομα

Εμπόδια στην πρόσβαση στις βιβλιοθήκες

- Φυσικά
- Περιβαλλοντικά
- Θεσμικά
- Ψυχολογικά
- Κοινωνικά

Νέες πολιτικές και υπηρεσίες για ενήλικες

- Πολιτικές για τη διάδοση της ανάγνωσης βιβλίων
- Εκπαιδευτικές ευκαιρίες για ενήλικες
- Ελεύθερη πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες
- Αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού
- Συμμετοχή στην ανάπτυξη των πόλεων

Εκπαιδευτικές ευκαιρίες για ενήλικες

- Μαθήματα βασικής εκπαίδευσης
- Νέες δεξιότητες
- Γλώσσα για αλλοδαπούς
- Ξένες γλώσσες για ενήλικες
- Ψηφιακός αλφαριθμητισμός
- Μαθήματα εξοικείωσης με τις νέες τεχνολογίες
- Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
- Πληροφόρηση- Συμβουλευτική- Προσανατολισμός
- Νυχτερινά μαθήματα γενικής παιδείας
- Ομάδες ανάγνωσης βιβλίων
- Εργαστήρια μελέτης της τοπικής ιστορίας
- Διαλέξεις
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκθέσεις

Μέθοδοι υλοποίησης των πολιτικών

- Εταιρικές συμπράξεις για αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων
- Δικτύωση βιβλιοθηκών κατά τομέα ή γεωγραφική περιφέρεια
- Συνεργασία ομάδων και φορέων, μέσω δικτύωσης, σε επίπεδο πόλης ή περιφέρειας

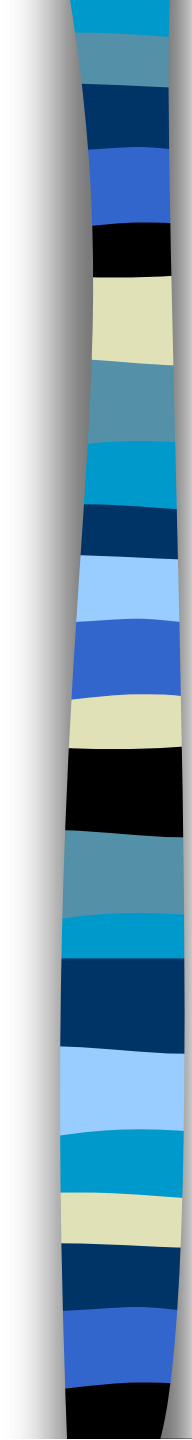
Πόλεις / Περιφέρειες μάθησης

Είναι οι πόλεις ή οι περιφέρειες στις οποίες όλοι οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες συνεργάζονται για να καλύψουν ειδικές τοπικές μαθησιακές ανάγκες και να εφαρμόσουν από κοινού λύσεις σε κοινά προβλήματα

Ποιοι μετέχουν στις συμπράξεις-δίκτυα

- Το κράτος
- Η τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση
- Εκπαιδευτικοί φορείς
- Κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης
- Οργανισμοί εκπαίδευσης από απόσταση
- Πολιτιστικοί οργανισμοί
- Επιμελητήρια
- Μη κυβερνητικές οργανώσεις
- Συνεταιρισμοί
- Επιχειρήσεις και ΜΜΕ
- Κοινωνικοί εταίροι
- Μέσα μαζικής ενημέρωσης

5. Θέματα για επίλυση

- Εκσυγχρονισμός ή μετασχηματισμός;
- Χρησιμοποίηση της υπάρχουσας υποδομής με φαντασία
- Δημιουργία ελκυστικών και λειτουργικών χώρων για μάθηση
- Προσφορά καινοτόμων και ευέλικτων ευκαιριών μάθησης
- Διευκόλυνση της πρόσβασης όλων
- Φιλικές προς τον χρήστη υπηρεσίες
- Βιώσιμες, ουσιαστικές, δυναμικές συνεργασίες σε τοπικό επίπεδο
- Συνεχής κατάρτιση του προσωπικού
- Αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών του προσωπικού και των χρηστών
- Υποστήριξη όλων των αλλαγών
- Συνεχής αξιολόγηση των δράσεων και διαδικασιών

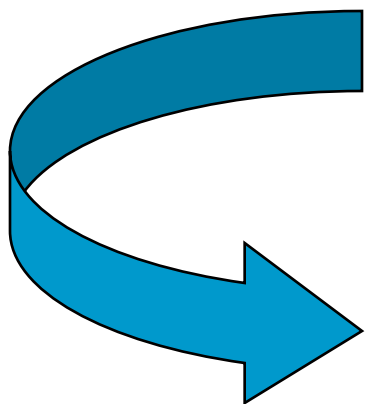
6. Τα επόμενα βήματα

- Αναμόρφωση της εικόνας και της ταυτότητας των βιβλιοθηκών
- Ριζοσπαστικές αλλαγές των ρόλων και των λειτουργιών τους
- Κατοχύρωσή τους ως τοπικών κέντρων πληροφόρησης, γνώσης, κατάρτισης και προσανατολισμού
- Δικτύωση και συνεργασία με την τοπική κοινότητα και εμπλοκή αυτής στις δράσεις
- Νέες ειδικότητες στη διαχείριση της πληροφορίας και της γνώσης
- Διαφήμιση όλων των υπηρεσιών και των εκπαιδευτικών ευκαιριών που προσφέρουν για ενήλικες

7. Συμπεράσματα

- Ο ρόλος των βιβλιοθηκών στην πραγμάτωση της δια βίου μάθησης για όλους είναι στρατηγικός
- Η δια βίου μάθηση είναι βασική ανάγκη σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο κόσμο, στον οποίο ο πολίτης καλείται συνεχώς να δίνει λύσεις και να κάνει επιλογές
- Η παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης ενηλίκων από τις βιβλιοθήκες, σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς, είναι ένας από τους τρόπους που μπορεί να ικανοποιηθεί η βασική αυτή ανάγκη
- Η πρόσβαση στην πληροφορία, την επικοινωνία και τη γνώση είναι δημοκρατικό δικαίωμα κάθε πολίτη μιας αλληλέγγυας κοινωνίας

Οι **βιβλιοθήκες** δεν θα λύσουν από μόνες τους τα κοινωνικά προβλήματα. Θα πρέπει να προσφέρουν στους πολίτες το κατάλληλο περιβάλλον και τις συνθήκες, ώστε να δίνουν οι ίδιοι λύσεις στις πολλαπλές ανάγκες που δημιουργεί η σημερινή κοινωνία.